

DE KORHAAN

VOGELWERK GROEP HET GOOI EN OMSTREKEN

De winter 1978-1979 heeft ons dichter bij de vogels gebracht

Of wij de afgelopen barre winter zonder kleerscheuren zijn doorgekomen zal nog moeten blijken. De vogels die in ons land gebleven zijn hebben alle vast en zeker moeilijkheden bij het zoeken van voedsel gehad door vorst, ijzel en sneeuwval. De vogels die toch nog de gelegenheid hebben gehad het koude winterweer te ontvluchten zijn met open armen ontvangen door een leger jagers in Ierland, Frankrijk, Italië, Spanje en nog verder. Het is nú al duidelijk geworden dat de aantallen die in januari en februari in de vorstvrije landen van Europa zijn bemachtigd vele, vele malen hoger liggen dan normaal. Vooral de ganzen, eenden, Meerkoeten, steltlopers en Veldleeuweriken hebben een hoge tol moeten betalen, maar ook de zwanen niet te vergeten.

In ons eigen land zijn het vooral de standvogels die het bijzonder moeilijk hebben gehad en daaronder vallen in de eerste plaats de Winterkoning, Boomkruiper, Boomklever, Groene Specht. Tellingen zouden moeten kunnen uitwijzen hoe hoog de verliezen zijn geweest. Grote Bonte Spechten bleken het veel minder moeilijk te hebben gehad doordat zij zich voedden met dennenzaden. De stootvogels en uilen daarentegen hebben eveneens een moeilijke tijd gehad.

Wij moeten ons troosten met de gedachte dat de sterke onder hen zijn overgebleven en een goed en sterk nageslacht kunnen opleveren. Nesten zullen daarom met een nóg grotere zorg omgeven moeten worden dan anders.

Hoe het met de Baardmezen, IJsvogels, Waterrallen en Roerdompen is afgelopen is nog een grote vraag. Sommige kolonies van de Blauwe Reiger schijnen toch aanzienlijk minder dicht bevolkt te zijn als het vorige seizoen.

Voor de eerste maal in de geschiedenis hebben wij ons verzet tegen de onbarmhartige winterjacht op trekvogels. Daarmee hebben wij toch wel wat succes geboekt. In Duitsland werd de jacht op vogels definitief gesloten op 17 januari, in Denemarken op 8 januari (normaal pas op 28 februari), in Nederland op 6 januari (normaal 31 januari), in België op 12 januari (normaal 31 januari), in Engeland op 29 januari (normaal 31 januari en aan de kusten 20 februari !), in Frankrijk in talloze departementen 10 tot 20 dagen in de periode van 5-23 januari (normaal 11 maart). De regeringen hebben dus laten blijken oog te hebben gehad voor de precaire situatie. Voor het eerst in de geschiedenis en dat is toch wel bijzonder verheugend. Zonder twijfel zijn daar vele vogels mee gered, maar het bleek bovendien dat er in alle landen ontzaglijk veel overtredingen op het verbod zijn vastgesteld en dat de controle nog veel te wensen overliet. Vreemd genoeg bleef de vangst van eenden in onze eendenkooien geopend tot de sluitingsdatum 13 februari ! Ook de soortenjagers en de vogelwaarnemers kwamen aan hun trekken. Talloze stootvogels, Grote Trappen, zaagbekken, Brilduikers, Wilde Zwanen waren volop te bekijken. Meer waardering hebben we toch voor de velen die zich met de wintervoeding hebben beziggehouden. Velen deden dat georganiseerd, maar er zijn ook ontelbaren die dag in dag uit de vogels op bepaalde plaatsen van veel voedsel kwamen voorzien. Hulde aan allen die zich daarvoor hebben ingezet. Veel waardering hebben wij ook voor hen die vogels thuis hebben opgekweekt omdat ze anders ongetwijfeld aan ontberingen gestorven waren. De vogels en de opvangcentra die vaak handen te kort kwamen. Bovendien is nog nimmer de vraag zó sterk naar voren gekomen: moeten we wél of niet voeren. Over dit onderwerp zijn veel discussies ontstaan. Maar als men de

vervolg op pagina 39

P R O G R A M M A

DONDERDAG, 26 april

LEDENAVOND

Deze keer gaan wij een heel eind van huis. Suriname, ons voormalige Koninkrijksdeel is het doel. Wat weten wij er eigenlijk van? Aan de hand van dia's reizen we onder andere langs de kust en door het oerwoud, waarbij behalve aan het vogels kijken in de tropen ook andere facetten aandacht krijgen.

Van de vogels werden o.a. opnamen gemaakt van de Zwarte Gier, Zwaluwstaartwouw en Amerikaanse Oehoe.

Ons lid Dick Jonkers uit Leersum zal u van zijn tochten door dit vogelrijke land vertellen.

De lezing wordt gehouden in de Goede Herderkerk, Simon Stevinweg 146 te Hilversum, aanvang 20.00 uur.

DINSDAG, 1 mei

II DEEL CURSUS ORNITHOLOGIE voor leden in de Godelinde Scholengemeenschap te Naarden, aanvang 20.00 uur.

* ZATERDAG, 5 mei

Bezoek aan "HET LIESVELD EN BAKKERSWAAL"

Evenals vorig jaar kunnen cursisten en leden mee voor een bezoek aan de eendenkooi "Bakkerswaal" en aan het oevervaarsdorp "het Liesveld".

We gaan met eigen auto's via binnenwegen en langs natuurgebieden. Vertrek om 7.00 uur vanaf het Oosterspoorplein te Hilversum. Graag opgeven voor 27 april.

ZONDAG, 6 mei

INVENTARISATIE NAARDERBOS van 5.00 - 8.00 uur.

* ZATERDAG, 12 mei

AMELISWEERD EN FORT RHIJNAUWEN

Op uitnodiging van de Vogelwacht Utrecht, kunt u een bezoek brengen aan hun werkgebied.

Vertrek om 5.00 uur vanaf het Oosterspoorplein te Hilversum. Opgave voor 5 mei, zodat wij kunnen laten weten hoeveel belangstellenden er zijn.

DINSDAG, 15 mei

CURSUS ORNITHOLOGIE, aanvang 20.00 uur in de Godelinde Scholengemeenschap, Naarden; uitwerken der gegevens van het Naarderbos.

* DONDERDAG, 17 mei

AVONDEXCURSIE per roeiboot op het NAARDERMEER

Vertrek vanaf het vissershuis om 19.00 tot ca. 22.00 uur. Kosten f 9,- vooruit te betalen bij opgave (voor 10 mei). Er kunnen maar een beperkt aantal personen mee. Denkt u aan warme kleding, laarzen, eventueel muggenlic.

* DINSDAG, 29 mei
IDEM

* VRIJDAG 8, ZATERDAG 9 juni (mogelijke verschuiving naar 15-16 juni)

NACHTEXCURSIE langs de UITERWAARDEN van een grote rivier
Misschien horen wij de Kwartelkoning en in de vroege
ochtenduren zeker hele reeksen vogels. De heer D.A.
Jonkers is excursieleider.
Vertrek om 24.00 uur van het Oosterspoorplein te
Hilversum. Opgave uiterlijk 1 juni.

VRIJDAG, 22 juni

AVONDEXCURSIE OPPAD, 's-Graveland
Komend uit Hilversum over de Vreelandseweg richting
's-Graveland, over de brug le weg links. Vertrek 19.00
uur. Excursieleiding: A. Vermeule en N. Dwars.

* OPGEVEN tijdens de ledenavonden of telefonisch bij T. Stoker, tel. 02945-
1349. De kosten voor het Naardermeer bedragen f 9,- voor
10 mei te storten op postgironummer 2529179 t.n.v. penningm.
VWG, Radioweg 1, Ned. den Berg.

BESTUURSMEEDEDELINGEN

Nieuwe leden en mutaties

Nieuw hr. H. Bakker, J. v. Galenln. 11, 1403 TR Bussum
 mevr. J.H. Barmentloo, Middenweg 149, Ned. den Berg
 hr. B.H. Bos, Reaumurstr. 25b, Amersfoort
 mevr. M. Bouma-Huyzendveld, Peppinghof 53, Abcoude
 mevr. S.T. Harmes-Nielsen, Musschenbroekstr. 38, Hilversum
 mevr. L. Jorritsma, Joh. Geradtsweg 50, Hilversum
 hr. M. Jungcurt, Hartenstr. 10", 1016 CB Amsterdam
 hr. A.M. Meilink, Middenhof 39, 1354 EG Almère-haven
 hr./mevr. A. Nijssen, St. Janstr. 63, Laren
 hr. Th. Peterse, Buitenhof 52, Almère-haven
 mevr. M. Roorda-Aarden, Heideveldweg 25, 1251 XK Laren
 hr. C. Schouten, Eikbosserweg 17, 1214 AE Hilversum
 hr. K. Stoker, Hoeverstein 239-11A, 6708 AK Wageningen
 hr. F. Wagevoort, Buurmanln. 26, Ankeveen
 mevr. C. Wesselius, Prinsengr. t.o. 1095, 1015 AZ Amsterdam
Verhuisd hr./mevr. H.J. Herwig, Overste den Oudenln. 7, Aerdenhout
Opgezegd hr. R.M. v.d.Berg, Cl. Heynenoenln. 17, Kortenhoef

ware vogelbeschermingsgeest in zich heeft en men de vogels door honger
en koude ziet verkommeren, dan behoeft men niet lang na te denken om
zich af te vragen "wat moet ik doen voeren of niet voeren?"
Vogelbescherming is niet alleen soortenbescherming en biotoopbescherming.
De individuele vogel heeft evengoed recht op hulp en ofschoon zo'n
streng winter regulerend heeft gewerkt en de ijzersterken zijn overgeble-
ven behoeven we toch niet "als beste stuurman aan de wal te blijven staan".
Deze winter heeft de vogelbeschermingsgedachte in een nieuwe fase
gebracht ! Zowel bij regeringen als bij particulieren...

Jaap Taapken

WAARNEMINGEN BIJ HET VOGELVOEREN

=====

Wanneer het wintert, zoals wij dat de laatste weken hebben ondervonden, kan men toch ook in een gewone tuin, midden tussen de huizen, de gedragingen van de bezoekende vogels vanuit de stoel voor het raam observeren.

Men ziet de vogels van veel dichterbij dan gewoonlijk en dikwijls vallen ons dan dingen op die buiten nooit waarneembaar zijn,

Zo kregen wij een Grote Bonte Specht in onze tuin, die onder de hazelaar een hazelnoot vond. Hij ging daarmee naar een oude sering; in de stam ervan zat een gaatje en daar klemde hij de hazelnoot in en hakte hem open om de inhoud op te eten. Wij kunnen dus mededelen een spechtesmidse in de tuin te hebben. Dat spechten noten eten hebben we nooit geweten, maar wel vragen wij ons af hoe de specht wist dat hij onder de kale hazelaar noten kon vinden.

Vorige winters kwam hij wel op onze vetpaal; een stukje rondhout, waarin gaten zijn geboord, die we met vet vullen. Deze specht kwam hier niet aan, maar wel een wijfje, dat weer niet van de noten at. We leggen nu geregeld noten klaar, welke het mannetje trouw komt halen. Typisch is dan de manier waarop hij zich langs de stam naar beneden laat zakken: ongeveer zoals een kat, poot voor poot.

Een andere vogel, waarvan we niet zouden verwachten dat hij noten at, is de Zanglijster. Ook deze vond een hazelnoot, maar op dezelfde manier waarop hij anders huisjesslakken op een steen verbrijzelde, sloeg hij nu met de noot op de hard bevroren grond en kreeg deze nog stuk ook, waarna hij de inhoud smakelijk oppeuzelde.

Jammer genoeg werd hij dikwijls verjaagd door de Kramsvogel, die wij, evenals de Koperwiek, alleen maar bij sneeuw in de tuin te zien krijgen. Deze Kramsvogel had op zijn beurt weer de Merel verdreven, die reeds een claim op de tuin voor het komende voorjaar had gelegd. Ze zijn geen van beide familieziek, al ging de Kram niet zo ver als de Merel. Deze duldde in de gehele tuin geen familieleden, terwijl de Kram alleen in de omgeving van zijn voerplaats de lijsterachtigen verdreef. Zo mochten ze nog rustig uit het vijvertje drinken, iets wat de Merel nooit toestond.

Zo'n vijvertje lokt heel wat vogels, ook degenen die niet op voer afkomen zoals de sijsjes. Wel zijn deze een paar jaar op de voertafel geweest, maar nu is dat weer voorbij. Ook de sijsjes deden ons verwonderd staan kijken. Tegen de gladheid door ijzel hadden we namelijk droog scherp zand gestrooid en nu begonnen ze dat ijverig op te pikken. Zouden ze het misschien voor de spijsvertering nodig hebben?

Maar om op de Kramsvogel terug te komen: verscheidene kilo's appel heeft hij opgegeten maar ook universeel voer lustte hij graag. Toch wel een heel ander menu dat hij normaal op de weilanden naar binnen krijgt.

Kepen kregen we gedurende de laatste winters niet meer in onze tuin, maar nu verschenen ze weer; tezamen met talrijke Groenlingen en gewone vinken mummelden zij op zonnepitten, waarvan ze met hun snavel handig de doppen wisten te verwijderen. Ook onkruidzaad kwam hun van pas.

Bepaald slecht waren de omstandigheden voor de echte insekteneters, zoals bijvoorbeeld het Boomkruipertje, dat we éénmaal de seringentakken zagen inspecteren, en het Winterkoninkje. Dit zien we steeds in de klimop, welke de muren begroeit. Tot nu toe schijnt het daar nog aardig wat te vinden, want hij is nog steeds monter.

Tot zover onze bevindingen tijdens deze winter, welke ons na alle nare verrassingen, die hij ons biedt, toch ook weer veel vreugde verschaft door het altijd weer boeiende vogelleven.

G. Heise

DE STAND VAN DE OEVERZWALUW IN 1978 IN 'T GOOI

Het optimisme van twee jaar geleden over de toekomst van de Gooise Oeverzwaluwen blijkt (voorlopig) niet ongegrond te zijn geweest. Zoals bekend broedden er in 1977 tussen de 370 en de 430 paar Oeverzwaluwen in het Gooi; in 1978 waren dit er tussen de 280 en 360. Weliswaar iets minder, maar zeker een hoopgevend aantal, zeker als men bedenkt, dat dit aantal verdeeld was over maar liefst elf kolonies tegenover acht in '77. De ligging van de kolonies met de aantallen broedparen was als volgt:

<u>kolonie</u>	<u>aantal broedparen 1978</u>	
1) Rijksweg I Naarden (Chem.fabriek)	50 - 60	
2) Haven Huizen I	80 - 120	
3) Haven Huizen II	30 - 35	
4) Haven Huizen III	5 - 7	
5) Huizermaat	5 - 6(verlaten)	
6) Steenfabriek Huizen	10 - 15	
7) Bijvanck I	35 - 45	-
8) Bijvanck II	17 - 19	-
9) Bijvanck III	15 - 16(verstoord)	-
10) Bijvanck IV	8 - 9	-
11) NOS Hilversum	40 - 45 +	-
	totaal 280 - 360 paar	totaal 65-75pr.

Erg verheugend was dat er weer voor het eerst sinds 1974 (3 broedp.) Oeverzwaluwen nestelden bij de NOS in Hilversum en wel 40-45 paar. Het was namelijk de laatste jaren gebruikelijk geworden dat alle Oeverzwaluwen in het noorden van het Gooi broedden (Naarden-Huizen-Blaricum-Eemnes). Omdat de bestaande zandwand bij de NOS dreigt te verdwijnen zal getracht worden een permanente broedwand te creëren opdat de zwaluwen zich daar blijvend vestigen.

Opvallend was verder dat de kolonie bij de steenfabriek te Huizen, al vanouds de belangrijkste, in aantal gedecimeerd werd: 10-15 p. tegen 150-200 in 1977. Een mogelijke verklaring hiervoor is dat de omstandigheden voor de Oeverzwaluwen bij de Huizer-haven en de Bijvanck sterk verbeterd waren wat broedgelegenheid betreft. In het open (grasland)gebied tussen de Bijvanck en het dorp Blaricum lagen maar liefst 4 kolonies tegen één in het jaar daarvoor.

Uniek waren de twee Oeverzwaluw-vestigingen van respectievelijk 15-16 en 17-19 broedparen in greppels tussen hopen ingekuuld gras in het genoemde gebied. Iets dergelijks gebeurt maar erg weinig en zeker niet in onze omgeving. Helaas werd de kleinste van de twee kolonies verstoord maar deze vogels vestigden zich direct weer in de naaste omgeving. Concluderend was 1978 beslist een goed Oeverzwaluwenjaar en hopelijk niet het laatste !

Peter Dieperink

NAJAARSTELLING KNOBBELZWAAN, MEERKOFTE EN SMIENT

10 en 11 november 1978

1. INLEIDING

Op zaterdag 10 en zondag 11 november 1978 hebben de verschillende vogelwerkgroepen in Noord-Holland een telling gehouden van bovengenoemde soorten. Aan deze telling heeft de Vogelwerkgroep Het Gooi ook zijn medewerking gegeven. Hoewel door een wat ongelukkig uitgevallen planning, welke buiten onze invloedssfeer lag, twee weken later de meeste van de te inventariseren gebieden op o.a. Goudplevieren geteld moesten worden, hebben wij voldoende tellers kunnen vinden, waaronder een aantal "nieuwe" gezichten. Houden zo!

2. DOEL

Het inventariseren van deze soorten gedurende de trekperiode in N.-Holland.

3. METHODE

Het werkgebied van onze VWG is in kleine telgebieden ingedeeld, welke door leden van de VWG zijn geteld. Aangezien in hetzelfde weekend ook de waterwildtellingen werden gehouden, hebben de waterwildtellers indirect ook hun steentje bijgedragen.

4. KNOBBELZWAAN

Omdat in de Korhaan no. 5 van vorig jaar uitvoerig over de Knobbelzwaan is geschreven, volstaan wij nu met de resultaten van deze telling. Voor verdere bijzonderheden verwijzen wij naar het desbetreffende artikel van Rob Moolenbeek.

Telresultaat

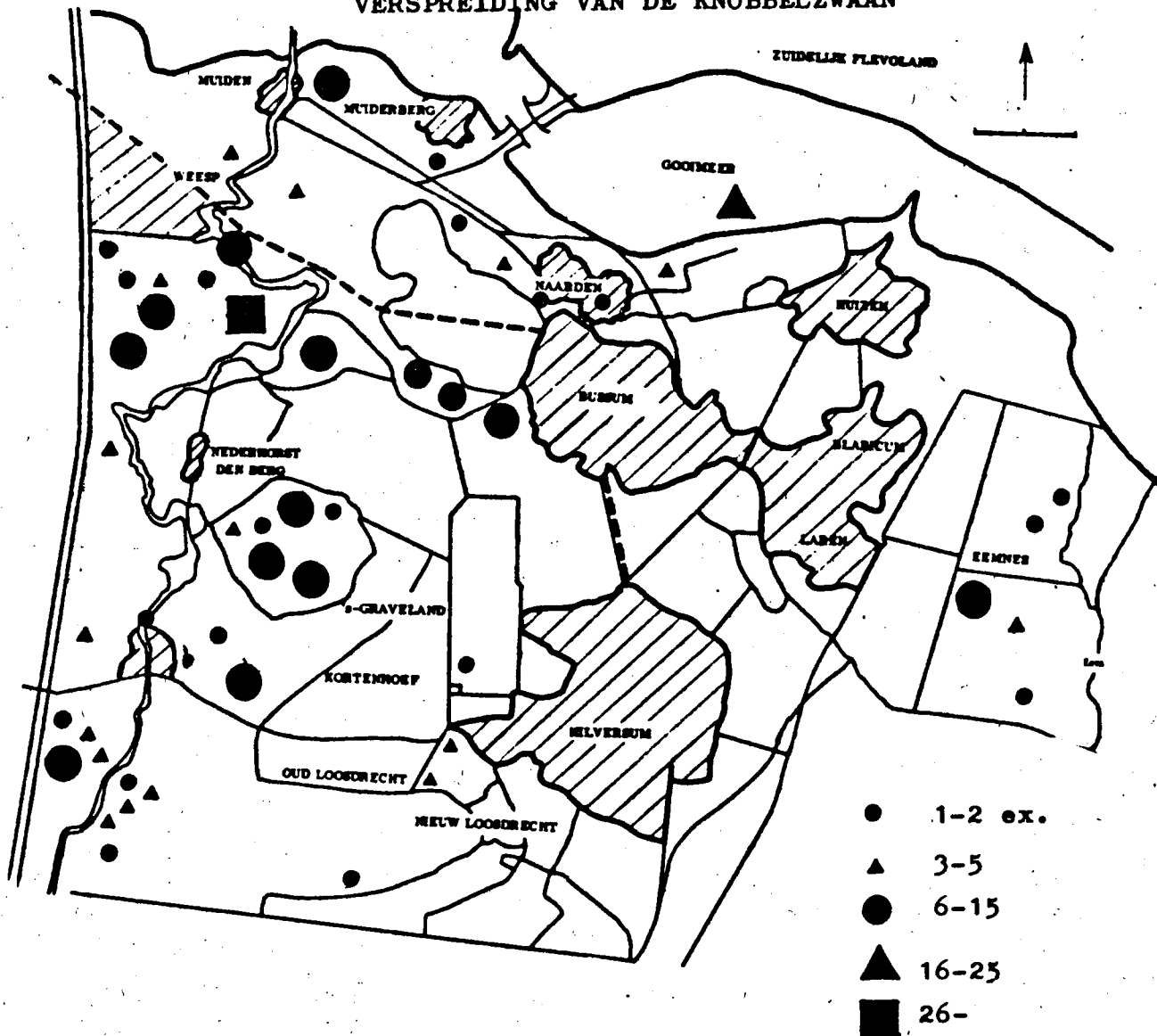
Op het bijgaande overzichtskaartje wordt het voorkomen van de waargenomen groepen weergegeven. In de tabel vindt u de aantallen per telgebied.

Bij vergelijking met de resultaten van de voorjaargestelling valt op dat de aantallen in de verschillende gebieden op een enkele uitzondering na, ongeveer gelijk zijn. Een groot verschil is dat de hoge concentratie zwanen in de Horn & Kuyerpolder dit keer in haar geheel verhuisd leek te zijn naar de aangrenzende Aetsveldse polder. Het gelijk blijven van de aantallen kan inhouden dat de hier voorkomende Knobbelzwanen niet wegtrekken (of nog niet weggetrokken zijn) of indien zij wel trekken, hun plaats wordt ingenomen door gelijke aantallen overwinteraars. Het meest waarschijnlijk is echter dat het hier om dezelfde vogels gaat. Waarnemingen gedurende een langere periode in de polders Holland, Sticht en Mijnden van een van onze leden wijzen ook in deze richting.

Aangezien er in de meeste gevallen geen onderscheid is gemaakt tussen de juvenielen (1 jr.), subadulten (2-3 jr.) en de volwassen exemplaren is niet geheel na te gaan of er dit jaar veel jonge exemplaren zijn bijgekomen. In het geval van de grote concentraties handelt het zeer waarschijnlijk om subadulten. Om hierin een beter inzicht te verkrijgen, zou een dergelijke telling enkele malen herhaald moeten worden, en liefst eens vlak na het broedseizoen.

RESULTATEN TELLING 10 EN 11 NOVEMBER 1978

VERSPREIDING VAN DE KNOBBELZWAAN

5. MEERKOET

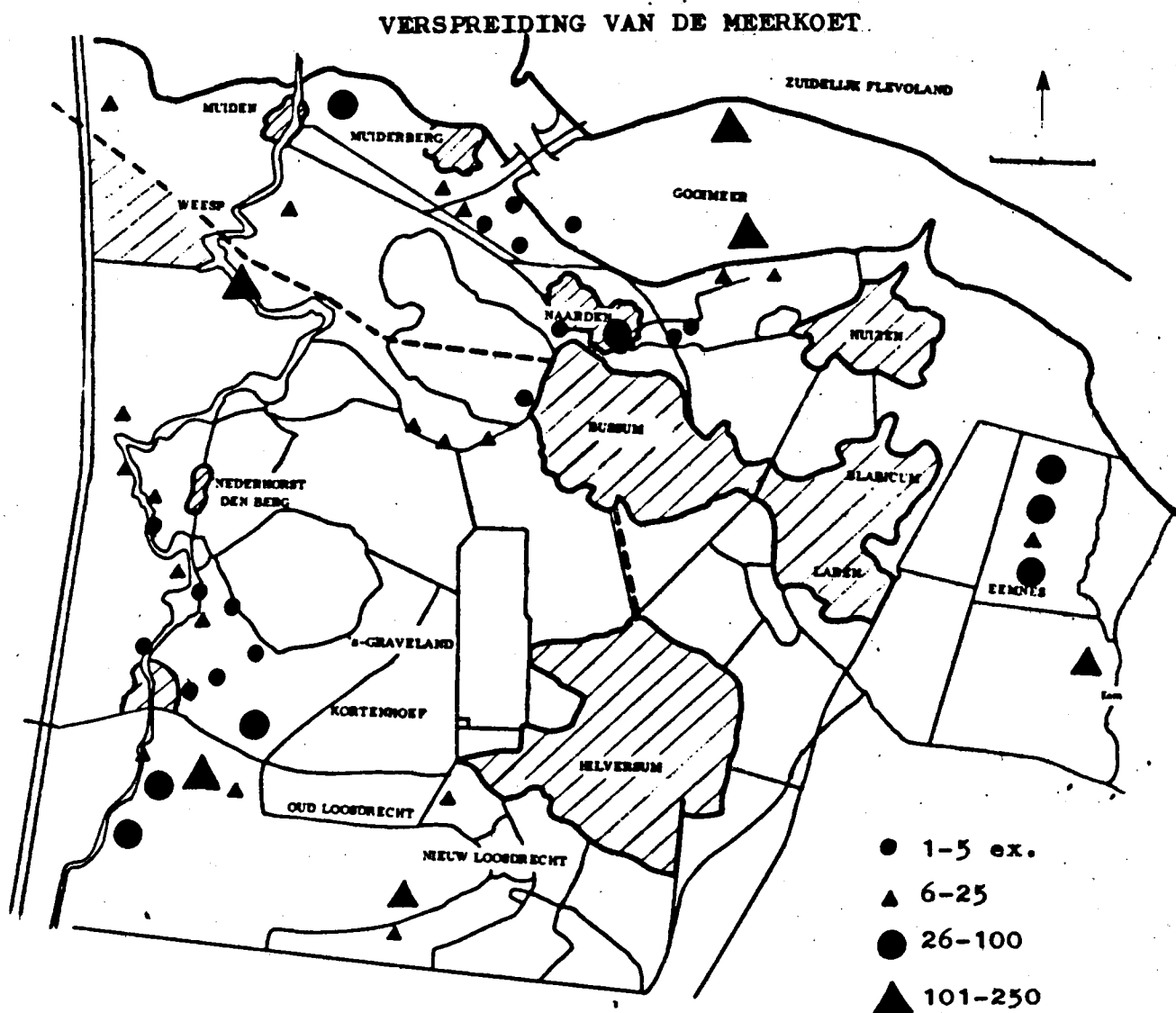
De Meerkoet zal door zijn karakteristieke uiterlijk bij het determineren weinig problemen hebben gegeven (volledig zwart, behalve de duidelijk zichtbare witte snavel en voorhoofd, waardoor verwarring met andere watervogels haast niet mogelijk is, en bovendien de grappige lopende start vanaf het water, welke opvallend is).

Verspreidingsgebied

Het verspreidingsgebied reikt van de Azoren over het grootste gedeelte van Europa, gedeelten van het Midden-Oosten, tot ver in Azië en zelfs tot in Australië. De meerkoet komt overwegend in de voedselrijke zoetwatergebieden voor.

Uit de tot de beschikking staande gegevens lijkt het of het verspreidingsgebied van de Meerkoet zich in deze eeuw uitgebreid heeft, o.a. in de scandinavische landen meer naar het noorden en in Midden-Europa verder zuidwaarts. Ook wordt in Midden-Europa een toename geconstateerd van het aantal broedparen, wat mede veroorzaakt zou kunnen zijn door het beschikbaar komen van voedselrijkere watergebieden (meer eutroof, lees vervuiling), opmars van de driehoeksmossel (*Dreissena polymorpha*) en aanpassing aan de mens.

RESULTATEN TELLING 10 EN 11 NOVEMBER 1978

Over de voorkomende aantallen kan nog vermeld worden, dat in de winter van 1968 in West- en Midden-Europa en een gedeelte van Turkijë ca. 1 milj. exemplaren geteld werden. Voor ons eigen land staan uit die periode de volgende opgaven van het aantal broedparen ter beschikking: Provincie Noord-Holland (boven het Noordzeekanaal) 6500 - 8000 broedparen, Midden-Nederland 3800 - 4100 broedparen. Gedurende de winter kunnen de aantallen hier flink aangevuld worden. Op het IJsselmeer komen dan wel groepen van honderden tot duizenden exemplaren voor, vaak gezellig vermengd met diverse eendensoorten, wat het tellen natuurlijk een stuk vereenvoudigt. Ook de Vecht en Vechtplassen kunnen dan flinke aantallen herbergen. Volgens de Avifauna van Midden-Nederland werden op 4 januari 1970 alleen al op de Vecht 2850 exemplaren geteld. (Dit aantal lijken wij nu niet te halen.)

Trekverplaatsing

De Meerkoet is bij ons gedeeltelijk standvogel. Uit onderzoekingen wordt aangenomen dat bij niet te strenge winters ongeveer de helft wegtrekt naar iets zuidelijker gebieden en naar het zuiden van Engeland.

De Meerkoeten uit de noordelijke en oostelijke delen van Europa trekken overwegend weg in zuidwestelijke richting naar de kustgebieden, o.a. naar Nederland. Reeds in augustus beginnen de vogels zich reeds te verzamelen, waarna geleidelijk de trek op gang komt, welke in oktober haar hoogtepunt bereikt. Afhankelijk van de weersomstandigheden kunnen echter ook in de winterperiode (beschikbaarheid van open water) nog grote verplaatsingen voorkomen, de zgn. rushes.

Voedsel

Hoewel de hoofdschotel van het menu gevormd wordt door plantaardig voedsel - waterplanten, algen - wordt ook dierlijk voedsel genuttigd, zoals insecten, larven en de eerder genoemde driehoeksmossel.

Broeden

De broedtijd van de Meerkoet loopt vanaf begin april tot soms in augustus. Er wordt meestal in het riet een groot nest gebouwd, waarin gemiddeld 6 tot 9 eieren gelegd worden. Een enkele maal wordt twee maal gelegd. De eieren worden, nadat het laatste ei is gelegd, ca. 22 dagen bebroed, waarna deze uitkomen. De jongen zijn meteen "zwemvlug". Voordat zij vliegvlug zijn duurt echter nog wel enkele weken. De pullen met hun fraai roodbruine kop en hals zijn dan echt leuk en het aanzien meer dan waard. Maar ja, na een tijdje is dat voorbij en trekken ze het stemmige zwarte pak aan.

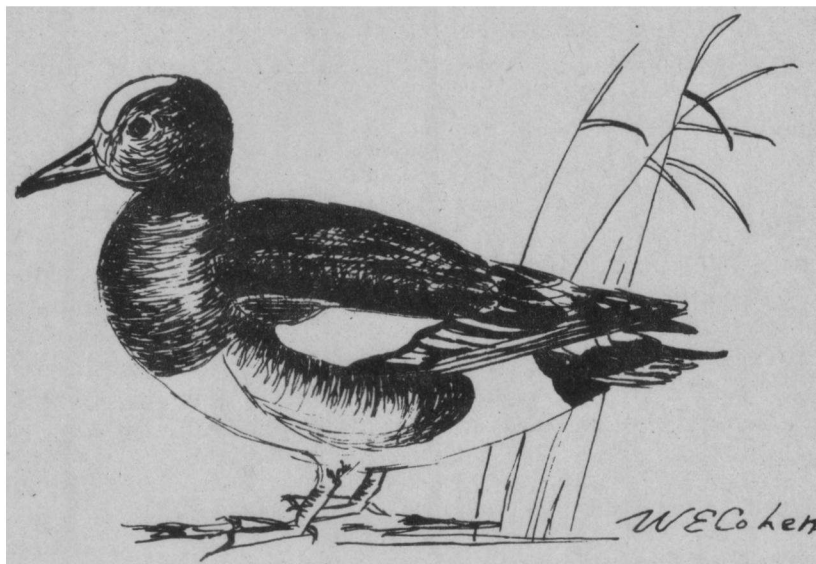
Telresultaat

Op het bijgaande overzichtskaartje wordt het voorkomen van de waargenomen groepen weergegeven. In enkele gevallen is het totaal van het telgebied aangegeven. In de tabel vindt u de preciese aantallen per telgebied. Aangezien er geen vergelijkbare telgegevens beschikbaar zijn, kunnen er derhalve geen conclusies getrokken worden.

T.z.v. hopen wij u ook uitvoerig te kunnen berichten over de telresultaten in de rest van Noord-Holland.

6. SMIENT

Ten aanzien van de Smient willen wij volstaan met de vermelding van de aantallen in de bijgaande tabel. Duidelijk is wel dat de trek nog niet geheel op gang gekomen is gezien de wel zeer geringe aantallen. Een volgende keer hopen wij wat gedetailleerder over de Smient te kunnen rapporteren.

7. DIVERSEN

In enkele telgebieden zijn de aantallen voorkomende Waterhoentjes ook even "meegenomen". Deze gegevens kunnen toegevoegd worden aan de jaarlijkse inventarisatie van de Waterhoen.

Als bijzondere waarnemingen kunnen nog genoemd worden de Rode wouw in de Keverdijkse polder en de Velduil in de Hilversumse Meent.

8. Aan deze telling hebben deel genomen:

E. Disselkoen, A. Ermerins jr., F. Griffioen, M. Grüter, G. Huetinck, N. Klippel, A. van Leyden, R. Moolenbeek, C.A. Oosterhuis-Hogenbirk, H. Reddingius|Schreuder, J. Seyffert, D. & R. Sinoo, H. de Soete, T. & A. & G. Stoker, Y. Vogel, alsmede de deelnemers aan de waterwildtelling.

Alle tellers langs deze weg nog bedankt.

Nico Klippel

Dit verslag kon niet in de voorgaande Korhaan worden gepubliceerd door ruimtegebrek i.v.m. de jaarverslagen voor de Alg. Ledenvergadering.

Redactie

Gebied nr.		Knobbel- zwaan	hiervan juv.	Meer- koet	Smient
	Gooimeer Holl. brug - Naarden			2	
	Gooimeer Naarden - Huizen	23		186	24
	Gooimeer Huizen - Eemmond				
	Gooimeer Zuidelijk Flevoland			288	
7	Noordpolder - Muiden	12		40	
9a	Naarden incl. vesting en vijvers	5		89	
9	Overscheense polder (incl. Naarderbos)	4	2	18	
10	Bloemendaler polder	3		15	
13	Nw. Keverdijksepolder	5		5	
14	Nw. Keverdijksepolder Oost	4		9	
	Vecht langs 13 en 14	7	4	142	
16	Keverdijkse/Overscheense polder	8	6		
17	Aetsveldsche polder	75		10	
18	Heintjesrak en Broekerpolder	8	4		
19	Hilversumse Meent	22	10	25	
20B	Dorssewaard	2		15	
23	Horn & Kuyser polder	2		32	
29	Hoekerpolder	12	2	30	
31	Horstermeer	29	5		
32	Meeruiterdijkse polder			12	
37	's-Graveland Zuid	9	9		
41/51	Polder Sticht en Mijnden	42		93	23
44	Wijde Blik	8		50	10
45	Waterleidingplas	2		200	
46	Loenderveense plassen	2		20	
	Vecht tussen Vreeland en Loenderveensebrug			10	
62/63	Zanddijk tussen Naarden-Huizen op Land	3		32	
70B	Eempolder Noord	3		220	
71B	Eempolder Zuid	10	2	207	
54/55/ 56	Nw. Loosdrecht + Breukelerveen	10	6	125	
	Totaal	308	50	1875	57

OPROEP: Wij zoeken nog een paar enthousiaste vogelaars, die ons willen helpen bij het inventariseren van KNOBBELZWANEN en FUTEN in het Gooi en Vechtplassen gebied. Een verslag zal tzt in de Korhaan verschijnen.

Inlichtingen/opgave:

Rob Moolenbeek 035-62641

Trijnje Stoker 02945-1349

OPROEP: Ter afronding van mijn studie aan de Bosbouwpraktijk-school/leerlingstelsel wil ik een verslag maken over het voorkomen van de ZOMERTALING in de Vechtstreek. Alle waarnemingen over broeden en trek zijn welkom (ook oude gegevens).

Opgave bij:

Erik de Haan 035-60932

DE GRUTTO

Nu de lente vordert, zitten bijna alle weidevogels op eieren of hebben reeds jongen. Bij enkele soorten is het duidelijk merkbaar wanneer de jongen uit het ei zijn gekomen of op het punt staan dit te doen. Dit is o.a. ook het geval bij de Grutto. Tijdens het broeden, hetgeen door man en vrouw afwisselend wordt gedaan, loopt de Grutto in het gras en laat hij niet zoveel van zich horen. Wanneer echter de eieren op het punt staan door de kuikens te worden opengebroken, gaat de man op een damhek of een hekpaal staan, om hevig te alarmeren wanneer wij in de buurt komen.

Inmiddels is het gras gaan groeien en daar maakt het jonge gezin dankbaar gebruik van. Een terrein dat wordt begraasd, dus met kort gras, ligt de familie Grutto niet zo, zij verhuizen dan naar een naast gelegen stuk, dat als hooiland is bestemd. De Grutto met zijn lange poten houdt van dit soort begroeiing en is dan ook meestal in een weiland met lang gras te vinden.

Ongeveer half april wordt met broeden begonnen, zodat begin mei jongen kunnen worden verwacht. Een enkele maal lukt het om de kleine jongen te ontdekken, een beetje ervaring is daar wel bij nodig. Wanneer ze een week of drie oud zijn gaat dit iets beter, ook omdat dan reeds verschillende stukken hooiland zijn gemaaid. Als de jongen dit laatste hebben overleefd wagen zij zich wel op gemaaide of beweide stukken grasland. Dan zijn ze wel waar te nemen, maar bij nadering zullen ze onmiddellijk de lange poten strekken en een veilig heenkomen zoeken.

De ouders verraden de aanwezigheid van jongen direct door een aanhoudend alarm en het steeds heen en weer vliegen. De vogel is in deze tijd goed waarneembaar en wanneer u in weidegebieden komt, in de Eempolder bijvoorbeeld, zult u in het laatst van april tot begin juli zeker Grutto's zien.

In het laatst van juni en begin juli verdwijnen de meeste vogels uit het broedgebied en zoeken voedselrijke gronden op om daar de zomer door te brengen.

In de nazomer wordt weer verder getrokken om uiteindelijk in de rijstvelden van Afrika de winter door te brengen.

Aangezien wij in onze omgeving ook van die voedselgebieden hebben, is het mogelijk om in de zomer soms grote aantallen Grutto's te zien en wel in de nieuwe polders Oostelijk- en Zuidelijk Flevoland. In de plassen langs de Oostvaardersdijk en de Knardijk kunnen soms vele waadvogels worden gezien. Daar tussen bevinden zich vaak vele Grutto's, echter niet altijd één soort. In de zomer komt er namelijk een neef uit het noorden bij.

Gaat u maar eens kijken en probeer aan de hand van de vogelgids er achter te komen met welke soort u te maken heeft. U kunt ook goed zien en begrijpen waarom deze waadvogels over lange poten en 'n lange snavel moeten beschikken. In ondiep water zijn beide attributen onmisbaar. Ze houden van een zachte bodem, ook in de broedgebieden. Door de snavel van de Grutto lopen nl. zenuwen waardoor de prooi in de grond of 't slik ongezien kan worden opgespoord. Bij 't fourageren in de plassen is dit vaak te zien, dan komt de snavel uit het water en wordt er iets naar binnen gewerkt.

Een omschrijving van kleur en tekening van deze vogel geef ik niet. In de broedtijd kan de roep niet missen, hij roept nl. zijn eigen naam en in de voedselgebieden kunt u met kijker en handboek zelf wel uitmaken of u met een Grutto te maken heeft. Veel succes!

K. Visser

EXCURSIE FLEVO-POLDERS OP 9 DECEMBER 1978

Het is een mooie dag. En zeker om vogels te kijken. Als we naar een groepje ganzen kijken, rijdt er een pekelwagen langs. Gelukkig hebben de 5 auto's geen last van de gladheid.

Grote concentraties ganzen worden niet gezien, alleen een paar groepjes en dan zijn het nog Grauwe ganzen. Dan maar uitkijken naar zwanen: twee groepjes of liever gezegd: twee families, en voor de kijkers een gelukje: een familie Kleine zwaan en een familie Wilde zwaan. Op het water valt niet veel te zien. Er ligt al een laagje ijs op. De Grote zaagbekken en Nonnetjes zwemmen meer onder dan boven water in het wak.

Pas bij de Houtribsluizen treffen we grote aantallen eenden en gelukkig verschillende soorten aan. Zelfs nog 2 Dodaars. Wat deze excursie het meest liet slagen waren de grote aantallen roofvogels, verdeeld over de soorten: Buizerd, Ruigpootbuizerd, Blauwe kiekendief, Torenvalk, Smelleken en een Sperwer.

C. Rosier

OPROEP :

In verband met een doctoraal onderzoek naar het voorkomen van AMFIBIEËN en REPTIELEN IN HET GOOI en de 'S-GRAVELANDSE LANDGOEDEREN vragen we de medewerking van "vogelwerkgroepers". Graag willen we gegevens over waarnemingen van deze soorten met een zo exact mogelijke plaatsbepaling. Ook gegevens over voor- en achteruitgangen van populaties zijn van harte welkom. Alle informatie kunt u doorgeven aan

Menno Rotermundt
Kweek 24
1273 CM Huizen, tel: 02152-58785.

CONTACTORGAAN VOOR VOGELSTUDIE VAN DE KNNV

OPROEP TOT MEDEWERKING AAN HET BROED- EN TREKVOGEL-

ONDERZOEK 1979

REGENWULP : A.J. van Dijk, Dotmaandijk 1, 7975 PR UFFELTE Tel; 05215-331.

Na 1979 wordt het onderzoek naar het voorkomen van de Regenwulp in Nederland afgesloten, mede omdat de onderzoeken van SOVON dit grotendeels gaan overnemen. De tellingen op de slaappleaatsen worden na 1979 op beperkte schaal voortgezet.

Gevraagd worden: waarnemingen met vermelding van datum, plaats, tijd, gedrag, bijzonderheden vanaf 1965 en belangwekkende uit de periode vóór 1965. Algemene opmerkingen over jaarlijkse verschillen in doortrek, periode van doortrek, getalsterkte en gebruik van slaappleaatsen.

Gegevens over slaappleaatsen liefst direct doorgeven. Data voor slaappleaats-tellingen zijn 13, 20, 27, 30 april, 4 en 11 mei. (steeds 's avonds tellen of in de morgen daarop volgend).

GROTE GELE KWIKSTAART

IJSVOGEL : Gegevens uit Zeeland, N- en Z-Holland en Utrecht: P.L. Meininger Grevelingenstraat 127, 4335 XE MIDDELBURG.

Overige gebieden: R. Kwak en T. Heijnen, J. Sluijtersweg 26, EINDHOVEN.

Gevraagd: gegevens over verspreiding en biotoopkeus tijdens het broedseizoen. Hiervoor zijn enqueteformulieren verkrijgbaar bij bovenstaande adressen. Waarnemingen van de IJsvogel uit de rest van het jaar t/m juni 1978 en alle waarnemingen van de Grote Gele Kwikstaart.

Zie voor het creëren van kunstmatige nestgelegenheden voor de IJsvogel Het Vogeljaar 24(4):204-208.

GRAUWE GORS: R. Meijer, woonark "Aythya" Rivierdijk 2a, 3361 AP SLIEDRECHT.

Gevraagd worden gegevens over aantallen territoria, vooral als deze voor meerdere jaren bekend zijn, nieuwe en verlaten broedgebieden.

Voorts zijn gegevens over trek en overwintering van belang.

Degenen die mee willen werken aan een oecologisch onderzoek worden verzocht hiervoor formulieren aan te vragen.

Namens de bewerkers;

B. Loos jr.

Minervaplein 6, 3581 XN UTRECHT.

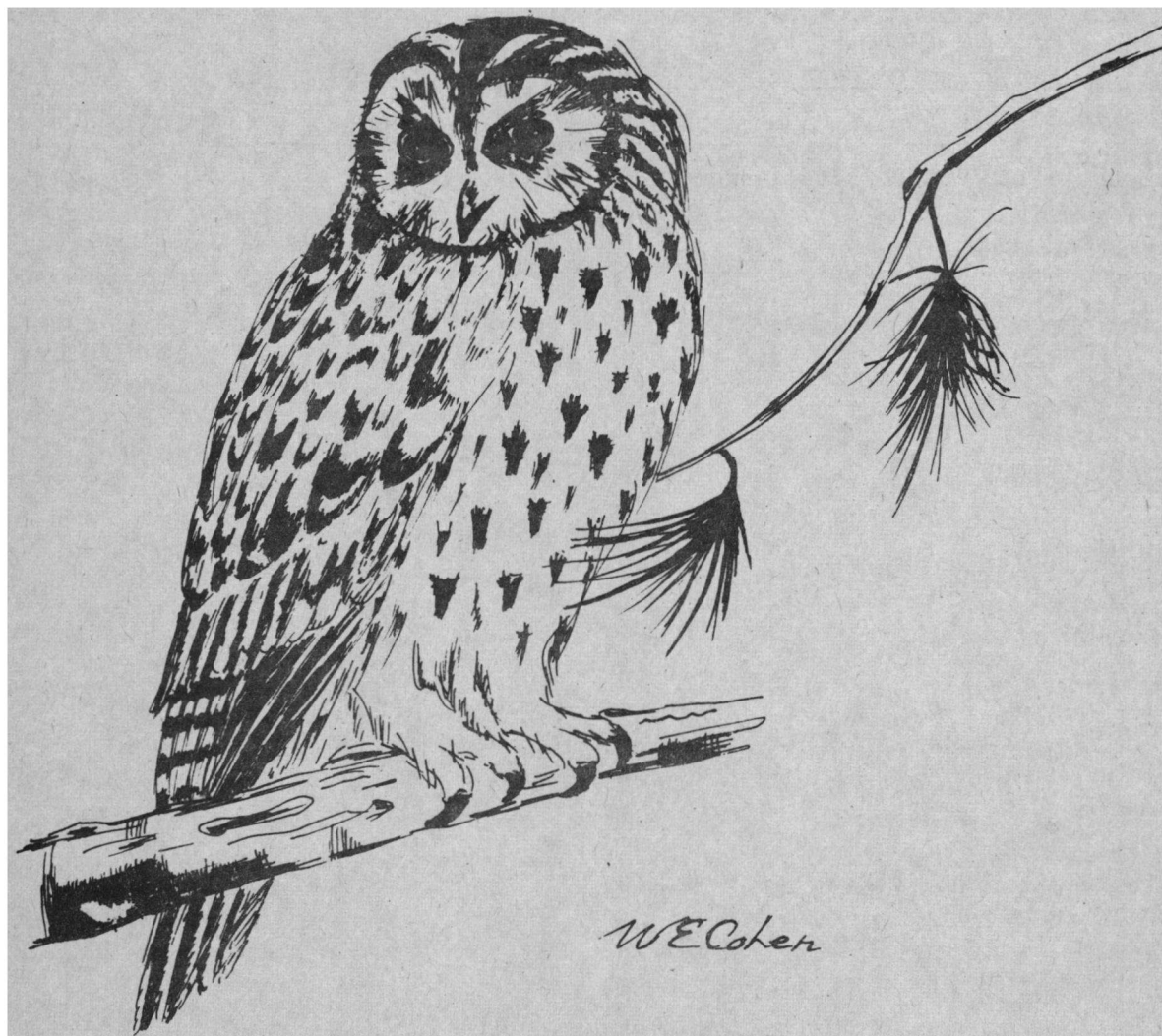
UILEN-EXCURSIE 1979

Op vrijdag 2 maart begon voor mij de tweede uilen-excursie van mijn leven. Vorig jaar om deze tijd was ik ook in het bos van Groeneveld. We hoorden toen 7 mannetjes Bosuil en 3 vrouwtjes, van de Ransuil hoorden we 6 mannetjes en 2 vrouwtjes. Deze avond was het weer niet erg gunstig: er stond een krachtige zuidwestenwind, het was ongeveer 3 graden boven nul.

Er waren 14 deelnemers aanwezig en de gidsen waren de heren Y.S. Vogel en J. Harder. Na een leerzame inleiding van J. Harder gingen we op weg. De heer Vogel had natuurlijk zijn bandrecorder meegenomen op ze "op te roepen"! Plotseling hoorden we om 21.50 uur een mannetje Bosuil. Hij liet een tweedelig "hoeoe-hoeoe" horen; het vrouwtje was alleen aanwezig op de band. Later op de avond hoorden we nog ganzen, Kieviten en wat Blauwe reigers.

Als je de cijfers van vorig jaar bekijkt, zou je zeggen dat het een tegenvaller was, maar desondanks was het toch een leerzame avond. Om 11.00 uur was het afgelopen. Volgend jaar zal ik zeker opnieuw van de partij zijn.

Marc van Houten

VERKEERSSLAGTOFFERS OP DE OOSTVAARDERSDIJK

INLEIDING

In 1968 viel de polder Zuidelijk Flevoland droog; in 1969 werden de brug bij Muiderberg (= Hollandse Brug) en de dijken rond Zuidelijk Flevoland opengesteld voor verkeer. Al snel viel het vele lieden op dat de aantallen doodgereden vogels langs deze dijken wel bijzonder hoog waren, en de soorten soms nogal exotisch. Inmiddels zijn meer dan 100 soorten gevonden langs de Oostvaardersdijk, waaronder Steenloper, Oeverloper, Bonte en Krombekstrandloper, Velduil, Kerkuil, Koekoek, Grasmus en Roodborsttapuit. Massaal doodgereden worden onder andere Wilde Eend, Fazant, Meerkoet, Kokmeeuw, Postduif, Gierzwaluw en Spreeuw.

Vanaf 1971 (en misschien ook al wel eerder) zijn dan ook door vele leden van de Gooise afdelingen van de jeugdbonden voor natuurstudie de aantallen doodgereden vogels genoteerd, daartoe nog extra gestimuleerd door Dick Jonkers en Eduard Osieck. Het bleek daarbij al gauw dat echt tellen moeilijk en tijdrovend is: in beide bermen kunnen vogels liggen en in het gras liggende kleine vogels zijn slecht zichtbaar. De aantallen gevonden vogels dienen dan ook niet als tellingen geïnterpreteerd te worden.

Tabel 1 - Aantallen verkeersslachtoffers in 1977 per maand

	j	f	m	a	m	j	j	a	s	o	n	d	tot- aal
complete (+ incomplete) "tellingen"													
brug - gemeaal	3	1(+1)	7	1	4	1	1	6	4	4	1	3	36
gemeaal - Knardijk	3	1	5	1	4	1	1	5	4	4	1	2	32
<u>dode vogels</u>													
Blauwe reiger	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1
Wilde eend	-	-	4	4	10	-	-	3	-	2	-	-	23
Fazant	-	-	-	-	2	-	-	2	-	1	-	-	5
Waterhoen	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Meerkoet	-	8	-	7	6	-	10	3	1	1	1	2	39
Kievit	-	-	-	-	1	-	-	1	1	-	-	-	3
Tureluur	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1
Grote mantelmeeuw	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	2
Zilvermeeuw	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Stormmeeuw	1	1	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	4
Kokmeeuw	-	1	1	4	7	5	2	35	8	26	1	2	92
Dwergmeeuw	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1
Zwarte stern	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1
Visdief	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1
Postduif	-	-	-	1	3	3	2	-	2	-	-	-	11
Ransuil	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1
Veldleeuwerik	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	2
Boerenzwaluw	-	-	-	-	-	-	-	4	-	-	-	-	4
Graspieper	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1
Witte kwikstaart	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1
Tapuit	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1
Rietgors	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1
Vink	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	2
Spreeuw	-	-	-	-	-	-	-	10	-	10	-	-	20
Totaal per maand:	3	11	5	16	30	10	15	61	13	49	2	4	219

Dode zoogdieren	j	f	m	a	m	j	j	a	s	o	n	d	tot- aal
Bruine rat	-	-	1	1	-	-	-	2	-	-	-	-	4
Konijn	-	-	-	-	1	-	-	4	4	3	-	3	15
Haas	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1	-	1	3
Wezel	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	2
Bunzing	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	3
Vleermuis	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1
Totaal aantal dode zoogdieren per maand:	-	-	1	1	1	-	1	10	6	4	-	4	28

RESULTATEN

In 1977 en 1978 heb ik ongeveer 15 x per jaar de hele Oostvaardersdijk vanaf de fiets bekeken (meestal samen met Frank de Roder en Kees Schouten); de waarnemingen daarvan zijn nog aangevuld met die van enkele autoritten (meestal met Eduard Osieck). In deze beide jaren werd er voor zover ik weet niet systematisch door anderen geteld; ik heb in deze periode dan ook alles geturfd (zowel vogels bovenop de dijk liggend als wat er afgegooid was). Verkeersslachtoffer was voor mij alles wat op de dijk lag zonder een duidelijk andere doodsoorzaak. Het hele traject is 29,1 km. lang: Hollandse Brug gemaal 14,2 en gemaal Knardijk 14,9.

Tabel 2 - Aantallen verkeersslachtoffers in 1978, per maand

	j	f	m	a	m	j	j	a	s	o	n	d	tot- aal
complete (+ incomplete) "tellingen"													
brug - gemaal	1	2	1	1	2	2	3	-	2	6	2	1	23
gemaal - Knardijk	1	2	1	1	2	2	2	-	2	6	2	-(+1)	21
<u>dode vogels</u>													
Aalscholver	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1
Wilde eend	-	-	-	-	4	-	5	-	2	-	-	-	11
Grote zaagbek	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Torenvalk	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1
Fazant	-	-	-	-	2	4	1	-	-	-	-	-	7
Meerkoet	1	-	-	7	-	-	1	-	-	1	-	-	10
Kievit	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1
Goudplevier	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1
Grote mantelmeeuw	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1
Zilvermeeuw	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1	1	-	3
Kokmeeuw	2	-	2	9	10	9	19	-	9	15	7	-	82
Postduif	-	-	1	-	1	1	1	-	1	-	-	-	5
Kneu	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	2
Huismus	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1
Spreeuw	-	-	-	-	-	1	7	-	-	10	-	-	18
Totaal aantal dode vogels per maand:	4	-	3	16	20	16	38	-	12	27	9	-	145
<u>Dode zoogdieren</u>													
Konijn	-	-	-	2	-	4	-	-	1	7	-	1	15
Haas	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	1	3
Totaal aantal dode zoogdieren per maand:	-	-	1	2	-	4	-	-	1	7	-	2	18

CONCLUSIES

Op de toptien van de Oostvaardersdijk staan 8 grote en 2 middelgrote soorten vogels: er worden hier relatief weinig kleine zangvogels doodgereden. Dit komt met name omdat de meeste zangvogels langs de dijk riet- of bosvogels zijn: hun biotoop is grotendeels tot één kant van de dijk beperkt, aan de andere kant van de weg hebben ze niets te zoeken en oversteken is volledig zinloos.

Onder de vogels die de dijk wel oversteken is het aantal slachtoffers aanzienlijk. Wilde eend en Meerkoet broeden in de polder, steken vaak met hun jongen de weg over naar het open water aan de buitenkant en worden daarbij vlot geplet. Meeuwen slapen in de polder, fourageren grotendeels boven het IJsselmeer en passeren de dijk dus minstens 2 keer per dag. Postduiven en Spreeuwen fourageren vaak op de weg of de vluchtstrook, en dat is nogal riskant. In juli vliegen Gierzwaluwen soms in dichte groepen laag over de weg; ook dat is gevaarlijk. In september volgen vaak Boerenzwaluwen de dijk bij hun avondslaaptrek; hierbij kunnen relatief veel slachtoffers vallen (dagen met meer dan 10% van totaal aantal, allen eerstejaars vogels).

Tabel 3 - Toptien van enkele gebieden

Vaste trajecten, regelmatig geteld (alles)
Hodson en Snow 1965, Jonkers en De Vries 1977

Engeland (% onbekend)		N e d e r l a n d				Oostvaardersdijk *				
		%		%		%				
1	Huismus	1	Merel	19	1	Merel	17	1	Kokmeeuw	44
2	Merel	2	Huismus	17	2	Huismus	14	2	Meerkoet	11
3	Zanglijster	3/4	Spreeuw	7	3	Spreeuw	10	3	Wilde eend	10
4	Fazant		Wilde eend	7	4	Kokmeeuw	8	4	Spreeuw	9
5	Vink	5	Kokmeeuw	7	5	Wilde eend	6	5	Fazant	9
6	Heggenus	6	Fazant	4	6	Waterhoen	3	6	Postduif	5
7	Roodborst	7	Meerkoet	3	7	Houtduif	3	7	Kievit	3
8	Pimpelmees	8	Waterhoen	3	8	Fazant	3	8/9	Stormmeeuw	1
9	Spreeuw	9	Houtduif	3	9	Meerkoet	2		Zilvermeeuw	1
10	Houtduif	10	Koolmees	3	10	Kievit	2	10	Gierzwaluw	1

* 1973-1974, 1977, 1978, Osieck 1974
en eigen gegevens

Percentage toptien t.o.v.

totaal aantal vogels	:	71 %	67 % **	92 %
Totaal aantal slachtoffers:		6.695	14.300	860
Totaal aantal soorten	:	111	126	41

** 12 % niet op soort gedetermineerd,
evt. bij 67 % optellen!

De gevonden aantallen slachtoffers op de Oostvaardersdijk lijken niet sterk af te wijken van die in overig Nederland (in open gebieden 2 - 15 vogels per km. per jaar en 0,6 - 1,8 zoogdieren per km. per jaar - Jonkers en De Vries 1977). Op "mijn" traject zijn de kantonniers de laatste jaren echter zeer actief geworden en dat heeft een groot deel van het verschil tussen 1973-1974 en de latere jaren veroorzaakt. Ik vermoed dat ik nu nog maar maximaal 10 % van de grote vogels die doodgereden worden vind, en dat er nog steeds veel meer dan 20 vogels per km. per jaar worden doodgereden.

Tabel 4 - Gemiddelde aantallen slachtoffers per gereden km. en per km. traject

Zoogdieren:

Oostvaardersdijk	nov. 1973 - juli 1974	0,017	minimaal	0,62 - 1,08
	1977	0,028		0,96
	1978	0,028		0,72

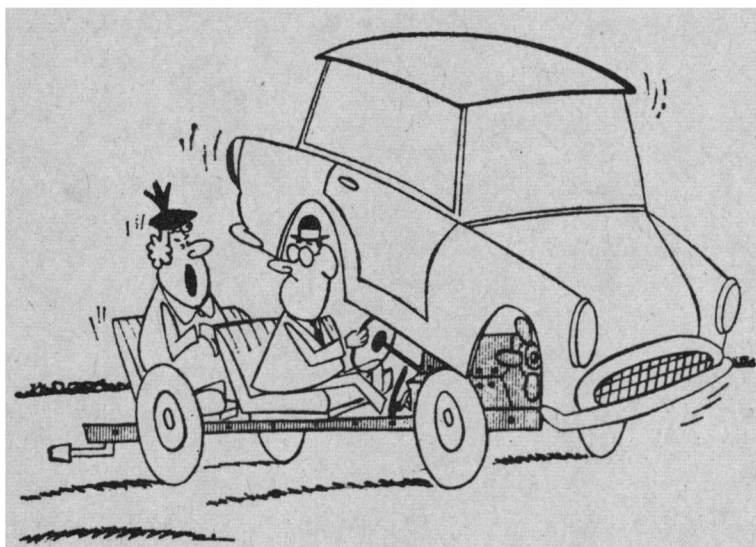
Vogels:

Oostvaardersdijk	nov. 1973 - juli 1974	0,47	minimaal	17,0 - 22,7
	1977	0,22		7,5
	1978	0,23		5,0

Literatuur

D.A. Jonkers en G.W. de Vries, 1977, Verkeersslachtoffers onder de Fauna.
Eduard Osieck, 1974, Lijst van gevonden verkeersslachtoffers op de Oostvaardersdijk (Zuidelijk Flevoland) over het tijdvak nov. 1973 t/m juli 1974 (niet gepubliceerd).

Bob van Poelgeest

„Dat bedoelde ik nou met: jij remt altijd te krachtig”.

U.

ONTVANGEN LITERATUUR

De Fitis, VWG Haarlem, jrg. 14 nr. 5 - Vogelreis naar Skandinavië - Herfsttrek 1978 - Enkele kanttekeningen over zeetrek.
idem nr. 6: Excursie Texel - Op bezoek in Z.Noorwegen - Nestkastenverslag Kennemerduinen.

Mededelingenblad KNNV, VWG A'dam jrg. 16 nr. 4 - Nestkasten Heemparken Amstelveen - Reigerinventarisatie A'dam 21-10-'78 - Inventarisatie Golfterrein Duivendrecht '78 - Waarnemingen - Broedresultaten Roofvogels en Uilen, A'damse Bos, 1978.

De Wulp, VWG Den Haag, jrg. 9, nr. 4 - Asylnieuws - Activiteiten milieucmissie.

De Pieper, VWG N.Holl.Noorderkwartier jrg. 17 nr. 10 - Het voorkomen van meeuwen in N.Holland, winter '77 en '78 - Dwergmeeuwen bij Bovenkarspel in de zomer '78 - idem nr. 11: Het voorkomen van de Water-ral in N.Holl.Noorderkwartier 1960-1977 - Opmerkelijk gedrag van Zwarte sterns - Zwerf (trek?)waarnemingen van de Turkse tortel - idem nr. 12: Verslag watervogeltelling in N.Holland 13/15-1-1978 - jrg. 18 nr. 1 - Een vogelrijk gebied, bij de Hulk - Broedgeval van de Grote bonte specht op Texel.

Vanellus, Org. Friese Vogelwacht, jrg. 31 nr. 4: De oude Begraafplaats te Leeuwarden als Spreeuwenslaapplaats - Futen-varia - Wachtgebieden 1978 - idem nr. 5: Sneeuwgorzen als wintergasten - Het ree in Friesland - Vlinders in Friesland - idem nr. 6: Verlies aan Kievitseieren door vorst en andere oorzaken - Zweefvliegen - De Frater - Wachtgebieden 1978 - Iets over Huiszwaluwen.

De Mourik, jrg. 4 nr. 6 VWG Nijmegen - Maasheggen en landbouwproblematiek - Riviertelling sept-okt 1978 - Voorkomen van broedvogels on relatie met de leeftijdsopbouw van het bos - Massale doortrek van Kraanvogels op 29 nov.

De Meerkoet, jrg. 2 nr. 2-3 VWG Wieringen - Excursieverslagen Broedvogelinventarisaties - Nestkastenverslag - Weidevogelonderzoek in Wieringermeer.

De Kruisbek, VWG Utrecht jrg. 21 nr. 4 - Monniksgier op Ameland ? - Roofvogels in de winter - (telling in Utrecht winter '77/'78). - Zwerven in Roemenië - Telling bij een kraaienslaapplaats - idem jrg. 22 nr. 1: Zwerven in Roemenië II - Inventarisaties - Doortrek en overwinteren van de Dodaars op de Langbroeker wetering.

Den Bosch-Rietsangher, VWG 's-Hertogenbosch, jrg. 6 nr. 49 - Excursie Kampina - Slachtoffers langs spoorlijn - De paddestoel - De Camarque.

In vogelvlucht, Nathist. Gen. Limburg, jrg. 2 nr. 1 - Trekonderzoek najaar 1978 in Limburg - Het voorkomen van de Grote Gele Kwikstaart in Limburg - Steltlopers te Heull-Schinnen - De Kramsvogel als broedvogel in Limburg.

De Tjiftjaf, VWG - ACJN jrg. 23 nr. 3 - De Wadfauna van het Posthuiswad te Vlieland - Fouragegedrag van Zwarte Ruiters en Groenpootruiters -

Voetangels en klemmen bij het inventariseren van de Heggemus gedurende de broedtijd.

Perketutter, NJN, Hilversum jrg. 7 nr. 3 - Mossen - Korte geografische en historische beschrijving van de Kortenhoeftse plassen - Nestkastenverslag '77-'78 Hilverbeek - idem jrg. 8 nr. 1, nr. 2: de Adder - Paddestoelen op Gooilust - nr. 3,4,5.

Argus, Krit. Faunabeheer jrg. 3 nr. 4 - Is faunakartering heilzaam voor het natuurbehoud? Uitroeiing van de Walvis - Vogelbescherming is tegen jacht.

Mens en Natuur, tijdschrift ter bevordering van het milieubesef, IVN jrg. 29, nr. 3,6, jrg. 30 nr. 1.

Watervogels, jrg. 3, nr. 4 - Smienten - Goudplevierentelling nov. '76 april 1977 - De Westplaat als fourageergebied voor de Brandgans - Voorkomen van de duikers langs de Ned. kust van juli '72 tot juni 1976 idem jrg. 4 nr. 1 - Krombekstrandlopers langs de Friese Waddenkust - De Regenwulp in Nederland - Wintervoorkomen van de Dodaars in het deltagebied - Reproductie van de Fuut (gem. aantal jongen is in het ene gebied hoger dan in het andere) - Rotganzen in het Deltagebied - Het uiteenvallen van het familieverband bij de Kolgans.

Het Vogeljaar, jrg. 26 nr. 5 - Een glimp van de Ned. avifauna uit het verleden - Sneeuwgorzen aan de Friese Waddenkust - De trek van de Kraanvogel in de herfst 1976 en 77 over Nederland - Trekwegen van geringde Brandganzen - Vogels kijken in Suriname (D. Jonkers) idem jrg. 27 nr. 1 - Trekwegen van geringde Slobeenden - Aanvullingen op de Avifauna van Nederland 1970 - Vogelcholera bij watervogels in het Deltagebied 1977 - Het voederen van vogels in de winter - Ganzenschade en jacht in Nederland en Nordrhein-Westfalen.

De Lepelaar, nr. 60 - De stand van onze sterns - Mens en reiger - De Houtduif - De Texelse duinen, bedreigd natuurgebied, - De Oostvaardersplassen - Trekkende Kraanvogels - De achteruitgang van de Zomertaling en de jacht - De Huiswaluw - idem nr. 61: Hebben wij over 20 jaar nog weidevogels? - Kievitseieren - Monniksgier - De Krammer.

Weidevogelonderzoek in Eemland 1975, idem 1976. Alsmede de volgende uitgaven: Kontaktblad IVN, afd. Eemland - In de kijker (van World Wildlife Rangers) nr. 1, 2 en 3 - De Broedvogels van de Veluwe.

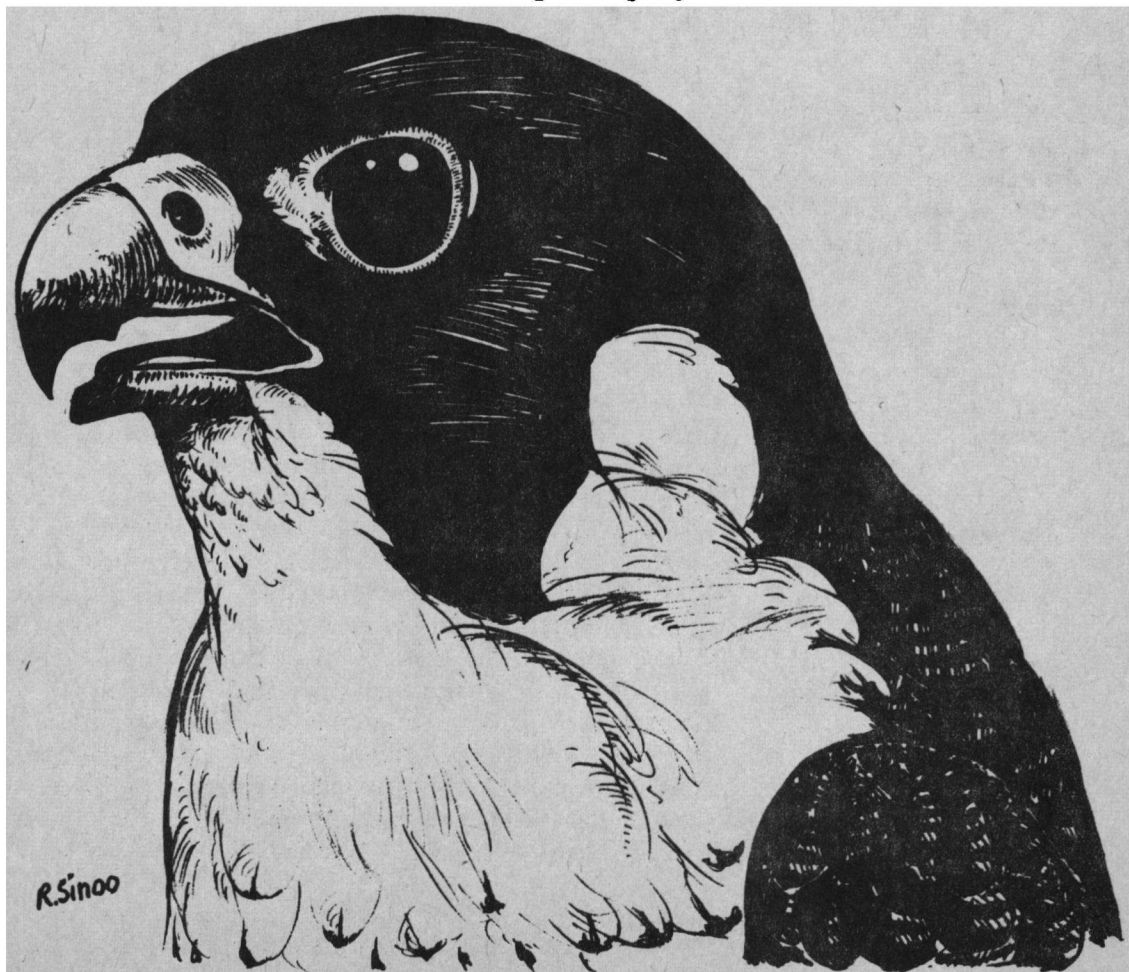
Al deze bladen en nog veel meer literatuur zijn in onze bibliotheek, Godelinde Scholengemeenschap, Naarden aanwezig.

V O G E L W A A R N E M I N G E N

Samenstelling: Aart Bode

Roodhalsfuut	1 ex.	29.10	Naarderbos	R.P.Sinoo e.a.
	1 ex.	01.11	idem	B.v.Poelgeest
Geoorde Fuut	1 ex.	17.02	Spiegel­polder	v.Klaveren/v.Oord
Aalscholver	1 ex.	14.01	idem	F. en E.v.Klaveren
	1 ex.	19.01	Bij 't Hemeltje	A.Bode
	2 ex.	27.01	Bij Overmeer gemaaltje	J.d.Jonge
	1 ex.	27.01	Spiegel­polder	v.Klaveren/v.Oord
Roerdomp	1 ex.	29.10	Ringdijk Horstermeer	K.Strijbis
	1 ex.	23.12	oost. van Huizerpier	K.Brink
	1 ex.	23.12	Waaï Eempolder	M. en J.v.Houten
	1 ex.	05.02	Bij Wijde Blik	De Jonge/Honig
	1 ex.	11.02	Horstermeer	J.de Jonge e.a.
Wilde Zwaan	9 ex.	27.01	Horstermeer	v.Klaveren/v.Oord
Kleine Zwaan	1 ex.	26.11	Dammerkade	F.v.Klaveren
	3 ex.	07.12	idem	idem
	5 ex.	17.12	idem	idem
Zwarte Zwaan	1 ex.	26.11	H. en Kuyerpolder	Stoker/d.Haan
Brandgans	+ 300 ex.	20.01	Eempolder-Noord	A.Vermeule
	15 ex.	03.02	Eempolder-Sluisje	M+J.v.Houten
	+ 300 ex.	08.02	Oostermeent	Pluister/Rieken
Kolgans	308 ex.	17.01	Eempolder	D.a.Jonkers
	4 ex.	18.01	Naarderbos	A.J.Beintema
Rietgans (rossicus fabalis)	46 ex.	17.01	Eempolder	D.A.Jonkers
	1 ex.	17.01	idem	idem
	+ 150 ex.	18.01	Naardermeent	A.J.Beintema
	+ 30 ex.	18.01	t.o. Witte Bergen	idem
	15 ex.	18.01	Naarderbos	idem
	10 ex.	27.01	Horstermeer	v.Klaveren/v.Oord
	8 ex.	03.02	Eempolder-Sluisje	M+J.v.Houten
Kleine Rietgans	1 ex.	18.01	Naarderbos	A.J.Beintema
Krakeend	1 pr.	14.01	Spiegel­polder	F+E.v.Klaveren
Pijlstaart	8 ex.	01.11	Naarderbos	B.v.Poelgeest
	3 ex.	01.12	Eempolder-Noord	R.P.Sinoo
Smient	+ 50 ex.	13.11	Dammerkade	F.v.Klaveren
	+ 60 ex.	17.12	idem	idem
	+ 170 ex.	27.12	idem	idem
	12 ex.	28.12	Loenderveense Plas	B.v.Poelgeest
Wintertaling	40 ex.	26.11	Horstermeer	T.Stoker/E.d.Haan
	6 ex.	18.02	Zuidsingel K'hoef	F.v.Klaveren/ F. Siemensma
	8 ex.	28.12	Achter kerk K'hoef	B.v.Poelgeest
Grote Zaagbek	+ 30 ex.	06.01	Bussum trek ZZW	F.G.Rijnja
	1 mn.	14.01	Spiegel­polder	F+E.v.Klaveren
	(4 ♂ + 4 ♀) 8 ex.	29.01	Boezemkanaal Overmeer	J.deJonge
	(2 ♂ + 3 ♀) 5 ex.	04.02	Bij Block v. Kuffeler	v.Klaveren
	27 ex.	17.02	Spiegel­polder	v.Klaveren/v.Oord
	(2 ♂ + 1 ♀) 3 ex.	13.02	Boezemkanaal Overmeer	J.deJonge
Nonnetje	1 ex.	01.12	Loenderveense Plas	B.v.Poelgeest
	2 mn.	27.01	In sloot Franse Kampweg	Ricken/ Pluister
	5 mn.	27.01	Spiegel­polder A'veen	v.Oord/ v.Klaveren
	4 vr.			
	(76 + 4 ♀) 11 ex.	29.01	Boezemkanaal Overmeer	J.deJonge
Ruigpootbuizerd	1 ex.	27.01	Vecht bij de Nes	idem
Havik	1 ex.	12.11	Landgoed Oud-Naarden	C.Rosier

Sperwer	1 ex.	15.11	In tuin Fr.Halsln. Soest, bezig prooi te plukken	Mevr.Hennephof
	1 ex.	06.01	Rioolz.Oost H'sum. Vrouwtje at vrouwtje Vink	Osiack/Poelgeest
	3 ex.	27.01	Ankev.Polder. Vrouwtje joeg op spreeuw.	F.v.Klaveren/J.+A.v.Oord
	1 vr.	15.02	Bij H'sum Sportpark	Karel Mauer
Rode Wouw	1 ex.	22.01	Vloog glijdend en cirkelend over Bussum Brediuskwartier op 100 mtr hoogte. Gevorkte staart en witte vlek op ondervleugel onmiskenbaar	Kijker 7 x 50. Vliegrichting van West-Oost. K.Brink
Blauwe Kiekendief	1 mn.	30.12	Noolseweg Blaricum	A.v.Leyden
	1 mn.	04.01	Westerheide. Vloog NW-ZO	R.Sinoo
	1 vr.	13.01	Ringdijk Horstermee	Klaveren/Oord
	1 vr.	14.01	Bergsepad, Ankeveen	F+E.Klaveren
	1 mn.	27.01	Gem.kwekerij Bussum	K.Brink
	1 vr.	27.01	IJsbaan A'veen	v.Oord/Stoker v.Klaveren
	1 vr.	29.01	Sportpark H'sum	Karel Mauer
	1 mn.	31.01	Schietbaan Crailoo	E.Biamond -Harders ea
	1 mn.	14.02	Groenhoven K'hoef	Fam V.Klaveren
			Sloeg een kleine vogel, soort onbekend.	
	1 vr.	17 t/m	20.01 Groenhoven, Kortenhoefidem	
Slechtvalk	1 ex.	27.01	Vuiln.belt Loodijk-Pluister/Ricken	Jagend op spreeuw.

Smelleken	1 mn.	18.11	Eempolder-Zuid	A.v.Leyden/Persijn
	1 vr.	01.01	Eempolder-Noord.	At vogel. idem/idem
Korhoen	1 mn.	04.11	Westerheide voerakker	R.Sinoo/Bosman
	5 vr. + 1 mn.	04.01	idem Gebe zonder End	R.P.Sinoo
	6 vr. + 1 mn.	15.01	idem Vogelrustgebied	idem
Waterral	2 ex.	04.11	Laarder Wasmeer	J.Harder
	5 ex.	13.11	Dammerkade Ankeveen	F.v.Klaveren
	2 ex.	17.12	Kromme Gooch Ankeveen	Fred v.Klaveren
Kievit	+ 10 ex.	08.02	Eempolder'zuid. le waarneming	Ricken/ Pluister
Houtsnip	1 ex.	26.11	Dammerkade Ankeveen	Fred v.Klaveren
	1 ex.	31.12	Gooilust 's Graveland Oord/v.	Klaveren
Wulp	10 ex.	18.11	Hinderdam Ned.den Berg	Trynie Stoker
	+ 175 ex.	01.12	Eempolder-Noord	R.P.Sinoo
	8 ex.	09.12	Horstermeer-Zuid	T.Stoker/R.Strijbis
	6 ex.	30.12	Boven Kortenhoef naar ZW vliegend, vorst.	Fred v.Klaveren/Jack v.Oord
Witgatje	2 ex.	5,12 en 19.11	Eempolder-Oost, v. Baarn	B.Hennephof
	1 ex.	10.11	Beresteinseweg/Gooilust	B.v.Poelgeest
Ransuil	1 ex.	05.02	Sportpark H'sum. SLoeg om 20.00 uur een spreek (?) Gekrijs.	Karel Mauer
	7 ex.	6-20.02	Wladimiriaan Bussum	M.Grüter
	6 ex.	09.02	Schietbaan Crailoo. Zaten met z'n allen in één boom.	E.Biamond-Harders
Velduil	1 ex.	11.11	H'v.Meent Karnmelksl. N en W.	Klippel
	1 ex.	01.12	Eempolder-Noord op paaltje	R.P.Sinoo
	1 ex.	01.01	Idem. Met auto tot 3 mtr	Pluister /Leyden
	1 ex.	20.01	Idem	A.Vermeule
IJsvogel	2 ex.	06.02	's-Gravelandse Vaart.	Karel Mauer
Zwarte Specht	1 ex.	12.11	Landgoed Oud-Naarden	Conny Rosier
Kuifleeuwerik	1 ex.	04.01	Den Ool, Hilversum	R.P.Sinoo
Grote Gele Kwikstaart	1 ex.	16.12	Bij 's-Gravelandse Vaart	F.v.Klaveren
	1 ex.	30-31.12-01.01	Emmaweg, 's-Graveland	idem
Heggemus	1 ex.	08.02	Kromme Rade, Kortenhoef	J.de Jonge
Zwartkop	1 vr.	jan-febr.	In tuin Ruthardln.Bussum N.Klippel	Fourageerde op bessen van vuurdoorn.
Tjiftjaf	1 ex.	26.12	Groenhoven, Kortenhoef	F.v.Klaveren
Merel	1 mn.	05.11	't Harde, H'sum, zingend !!	R.P.Sinoo
Koperwiek	1 ex.	18.12	H-sumse Meent op grasveld	Lodenstein
	5 ex.	23.12	Prov.weg Vreeland in weiland	De Jonge
Kramsvogel	+ 25 ex.	01.12	Eempolder-Noord langs kust.	R.P.Sinoo
	+ 80 ex.	25.12	Horstermeerpolder	J.de Jonge
	+ 70 ex.	07.01	Meentweg H'sumse Meent	Lodenstein
	+ 40 ex.	08.01	Groenhoven Kortenhoef	F.v.Klaveren
	- 30 ex.	25.01	Boomgaard Klei Zuwe Vreeland. Verwoed etend en vechtend om appels !	deJonge
	1 ex.	30.01	Op binnenplaats cq. tuin etend van de appels op de voerplank, lekeer	A.Bode
	1 ex.	08.02	Gr.Wichmanln. Bussum. Op appel,	Grüter
Matkop	1 ex.	11.02	Meerhoek Bergsepad	J.de Jonge
Staartmees	10 ex.	17.12	Kromme Rade Kortenhoef	idem
	5 ex.	16.02	In pereboom Bothaln. H'sum	A.Bode
Kuifmees	3 ex.	16.02	Idem, op ca 2 mtr van venster	idem
Baardmannetje	1 ex.	24.01	Eukenberg Gooimeerkust	K.Brink

Keep	20 ex.	05.01	Alambrechtsskade, Kortenhoef	J.de-Jonge
	5 ex.	23.01	Groenhoven Kortenhoef	F.v.Klaveren
Boomklever	5 ex.	23.12	Oost Landgoed de Beek	K.Brink
Goudvink	4 mn. + 2 vr.	17.12	Laarder Wasmeer	J.Harder/G.Merrienboer
	1 ex.	19.12	Holl.laan H'sum	F.v.Klaveren
	1 vr.	06.02	Oude Amersfoort seweg H'sum	Karel Mauer
	1 mn.	11.02	Idem. In berk fouragerend	idem
	1 mn.	15.02	Kortenaerlaan H'sum. In berk	J.de Jonge
Appelvink	1 mn.	12.02	Eikbosserweg H'sum. Op voerplank	Fam.Heise
	2 ex.	22.02	Op de voertafel van de fam. Frater-Smid van Thiel in Blaricum.	
Groenling	14 ex.	07.01	Groenhoven Kortenhoef	F.v.Klaveren
	12 ex.	25.01	In tuin v.Brakelln.H'sum	J.de Jonge
Sijs	+ 50 ex.	03.01	Beresteinseweg 's.Grl.	V.Oord/v.Klaveren
	+ 150 ex.	05.01	Alambertzkade Kortenhoef	J.de Jonge
Putter	+ 30 ex.		elke winter. In de tuin van fam. Biemond-Harders anne Franklaan te Bussum.	
	+ 70 ex.	27.01	Vuilnisbelt Loodijk	A.Pluister/G.Ricken
	7 ex.	10.02	Bij Bad Zuwe, Kortenhoef	A.Vermeule
Frater	1 ex.	16.12	Pier Huizen	Bob van Poelgeest
Barmsijs	1 ex.	26.10	Gooilust 's-Graveland	idem

Tot slot nog een paar waarnemingen buiten ons werkgebied:

Canada Gans	3 ex.	01.02	Visvijvers Oost.Flevoland	Karel Mauer
Brandgans	3 ex.	01.02	idem	idem
	10 ex.	04.02	Buizerdweg langs Knardijk	Fam.v.Klaveren
Sneeuwans	1 ex.	29.10	Torenavalkweg Oost Flevoland. Waargenomen door: R.P. en D.M.Sinoo, H.Bosman en E. Jongejans. Materiaal: 7x50, 8x40, 10x50 plus een telescoop, waarmee zwarte vleugelpunten zichtbaar waren. Tussen Grauwe Ganzen in weiland.	
Middelste Zaagbek	5 vr.	04.02	Rassenbeekweg Flevopolder.	M+J.v.Houten
Slechtvalk	1 ex.	01.02	Knardijk, Hoogevaart. Dood drijvend onder de sluis, hooguit enkele dagen. Dia's gemaakt.	K.Mauer/R.Pop/P.de Heer
Velduil	1 ex.	04.02	Oostvaardersdijk Zuid Flevoland	Fam.v.Klaveren
	1 ex.	04.02	Buizerdweg langs Knardijk	idem

Ondanks deze lange lijst, heb ik waarschijnlijk niet iedereen kunnen bevredigen. Heb meelij met de samensteller, hij deed ook z'n best !

Aart Bode

LIJST VAN ADRESSEN DIE U NODIG KUNT HEBBEN

Het dagelijks bestuur

Voorzitter : vakant
le sekretaris : R.G. Moolenbeek, A. Voetlaan 14, Ankeveen, tel. 035-62641
2e " : A. van Leyden, Raboes 9, Laren, tel. 02153-86091
Penningmeest. : T. Stoker, Radioweg 1, Ned. den Berg, tel. 02945-1349

Kontaktpersonen

Avifauna : A.P. Vermeule, Gr. Wichmanstr. 40, H'sum, tel. 035-857492
Eempolder : A. van Leyden
Excursies : L.J. Dwars, Prinsenstraat 15, H'sum
Nestkasten : H.W. de Soete, G.v. Amstelstr. 410, H'sum, tel. 035-10834
Ringonderzoek : E.R. Osieck, Steffenshein 20, Laren, tel. 02153-89720
Vogelkursus : C.C.M. Last, Mr. J.C. Bührmanl. 46, A'veen, tel. 035-62099
Kontr. Vogelwet: D.G. de Witte, St. Annastr. 26, Naarden, tel. 02159-42579
Opg. Excursies: C. de Rooy, Rading 80, Nw. Loosdrecht, tel. 02158-1641 of
A. van Leyden (beiden na 18.00 uur)
Inzenden kopie: W.E. Cohen, Bezaan 8, Huizen, tel. 02152-52128

Inzenden waarnemingskaartjes

A. Bode, Coehoornstraat 64, 1222 RV Hilversum, tel. 035-858401

Afhalen waarnemingskaartjes

Ankeveen : R.G. Moolenbeek
Bussum/Naarden: L. Reddingius, Gr.W. de Oudelaan 22, tel. 02159-42508
Hilversum : A. Bode
Huizen : F. Griffioen, Omroepaan 16, tel. 02152-52958
Laren : O. de Graaf, Steffenshein 13, tel. 02153-83143
Kontributie : f 20,- per jaar, huisgenootlid f 7,50, Vogeljaar f 13,50

INHOUD

37	De winter 1978-1979 heeft ons dichter bij de vogels gebracht
38-39	Programma - ledenmutaties
40	Waarnemingen bij het vogelvoeren
41	De stand van de Oeverzwaluw in 1978 in het Gooi
42-47	Najaarstelling 1978 Knobbelswaan, Meerkoet en Smient
48	De Grutto
49	Excursieverslag Flevopolders - Oproep
50	Oproep tot medewerking aan broed- en trekvogelonderzoek KNNV
51	Verslag uilen-excursie
52-55	Verkeersslachtoffers op de Oostvaardersdijk in 1977 en 1978
56-57	Ontvangen literatuur
58-61	Veldwaarnemingen
62	Adressen en inhoud

Overname van artikelen is uitsluitend toegestaan na schriftelijke toestemming van de redactie.

Inzenden kopie vóór 7 mei 1979.